

บทที่ 4

แนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับกิจการเช่าซื้อรถยนต์ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า ถือได้ว่าเป็นมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ที่ใช้แทนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 เรื่อง การบัญชีเกี่ยวกับกิจการเช่าซื้อ – ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว กำหนดให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2551 เป็นต้นไป การจัดทำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า พ.ศ. 2549 (IAS NO. 17, Leases (2006)) เพื่อกำหนดนโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทั้งทางด้านผู้เช่าและผู้ให้เช่าสำหรับสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงาน มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง สัญญาเช่านี้ได้กำหนดให้สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาเช่าการเงิน และให้แนวปฏิบัติทางบัญชีทั้งทางด้านผู้เช่าและด้านผู้ให้เช่า

การศึกษาแนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับกิจการเช่าซื้อรถยนต์ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ จึงศึกษารายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย
2. การจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรอง
3. การคำนวณดอกเบี้ยที่เกิดจากการเช่าซื้อ
4. การรับแลกเปลี่ยนสินค้า
5. การปิดบัญชีก่อนครบกำหนดสัญญา
6. การโอนสิทธิการเช่าซื้อตามสัญญาให้กับบุคคลอื่น
7. การผิดสัญญาและการยึดคืนสินค้า
8. การตีราคาสินค้า
9. การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

การขายโดยผู้ให้เช่าซื้อจะใช้วิธีการบัญชีตามเกณฑ์คงค้างซึ่งเป็นที่ถือว่ากำไรขึ้นต้นเกิดขึ้นในงวดที่มีการขายการวัดผลการดำเนินงานของกิจการให้ผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ จะต้องคำนึงถึง

แนวความคิดในเรื่องการจับคู่ของรายได้และค่าใช้จ่าย (Matching Concept) กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายที่นำมาเปรียบเทียบกับรายได้ในงวดใดๆ ควรจะเป็นค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ในงวดเดียวกัน

การรับรู้รายได้

การให้เช่าซื้อรถยนต์แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

1. กรณีกิจการผู้แทนจำหน่ายเป็นผู้ให้เช่าซื้อจะเกิดรายได้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 กำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากการขายที่เป็นราคาขายปกติของรถยนต์ที่ให้เช่า

ณ วันที่สัญญาเช่ามีผลบังคับใช้ ผู้ให้เช่าที่เป็นผู้แทนจำหน่ายจะต้องบันทึกรายได้จากการขายด้วยราคาขายปกติ(ขายเงินสด) และจะบันทึกต้นทุนขายด้วยต้นทุนของรถยนต์ที่ให้เช่าซื้อหรือมูลค่าตามบัญชี

1.2 รายได้ทางการเงินตลอดอายุของสัญญาเช่า

ผู้ให้เช่าต้องปันส่วนรายได้ทางการเงินตลอดอายุสัญญาเช่า ตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง คือ การรับรู้รายได้ทางการเงินที่สะท้อนถึงอัตราผลตอบแทนคงที่ในแต่ละงวดซึ่งคำนวณจากเงินลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าที่ยังไม่ได้รับตามสัญญาเช่าซื้อ

1.3 รายได้อื่น

นอกจากรายได้จากการขายปกติ และรายได้ทางการเงินตลอดอายุของสัญญาเช่าแล้ว ยังมีรายได้อื่น เช่น รายได้ค่านายหน้าและรายได้ค่าปรับ

1.3.1 รายได้ค่านายหน้า จะเกิดขึ้นจากกรณีที่กิจการผู้แทนจำหน่ายรถยนต์ ขายรถยนต์ที่ลูกค้าได้ตกลงซื้อด้วยการเช่าซื้อ ให้บริษัทการเงินโดยให้บริษัทการเงินเป็นผู้ให้เช่าซื้อแทน นอกจากกิจการผู้แทนจำหน่ายจะได้รับเงินค่ารถยนต์จากบริษัทการเงินแล้ว ยังจะได้รับค่าตอบแทน หรือค่านายหน้าในการจัดหาสัญญาเช่าให้กับบริษัทการเงินด้วย กิจการผู้แทนจำหน่ายรถยนต์จะบันทึกรับรู้เป็นรายได้สำหรับงวดที่มีการขายในงบกำไรขาดทุน

1.3.2 รายได้ค่าปรับ จะเกิดขึ้นจากกรณีที่ผู้เช่าซื้อค้างชำระค่างวดไม่ชำระค่างวดตามกำหนดชำระ ผู้เช่าซื้อจะต้องเสียค่าปรับสำหรับการชำระล่าช้า โดยค่าปรับนี้จะคำนวณโดยใช้อัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันได้ และรายได้ค่าปรับนี้ผู้ให้เช่าซื้อจะถือเป็นรายได้ในงบกำไรขาดทุน

2. กรณีบริษัทที่มีผู้แทนจำหน่ายเป็นผู้ให้เช่าซื้อ ซึ่งต่อไปจะเรียกว่าบริษัทการเงิน

กรณีบริษัทที่มีผู้แทนจำหน่ายเป็นผู้ให้เช่าซื้อ ซึ่งต่อไปจะเรียกว่าบริษัทการเงิน หากกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์เป็นบริษัทการเงิน ซึ่งมีได้ประกอบกิจการขายรถยนต์ มูลค่ารถยนต์ที่ให้เช่าซื้อ จะคำนวณจากราคาขายเงินสดที่คงเหลือจากเงินชำระเริ่มแรก (เงินค่างวด) ของผู้ซื้อรถยนต์ที่ต้องการซื้อ โดยวิธีให้เช่าซื้อ บวกดอกเบี้ยที่คำนวณตามวิธีการให้เช่าซื้อ ดังนั้นรายได้ของบการเงินที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าซื้อ มีดังนี้

2.1 รายได้ทางการเงินตลอดอายุของสัญญา

ผู้ให้เช่าต้องปันส่วนรายได้ทางการเงินตลอดอายุสัญญาเช่า ตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง คือ การรับรู้รายได้ทางการเงินที่สะท้อนถึงอัตราผลตอบแทนคงที่ในแต่ละงวดซึ่งคำนวณจากเงินลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าที่ยังไม่ได้รับตามสัญญาเช่าซื้อ

2.2 รายได้อื่น

นอกจากรายได้ทางการเงินตลอดอายุของสัญญาเช่าแล้วยังมีรายได้ค่าปรับ จะเกิดขึ้นจากกรณีที่ผู้เช่าซื้อค้างชำระค่างวดไม่ชำระค่างวดตามกำหนดชำระ ผู้เช่าซื้อจะต้องเสียค่าปรับสำหรับการชำระล่าช้า โดยค่าปรับนี้จะคำนวณโดยใช้อัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันได้ และรายได้ค่าปรับนี้ผู้ให้เช่าซื้อจะถือเป็นรายได้ในงบกำไรขาดทุน

การรับรู้ค่าใช้จ่าย

การรับรู้ค่าใช้จ่ายของกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์จะถือแนวความคิดในเรื่องการจับคู่ของรายได้และค่าใช้จ่าย (Matching Concept) โดยรายจ่ายที่จะรับรู้ต้องเป็นรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกี่ยวกับรายได้จากการประกอบกิจการ

1. ต้นทุนสินค้าที่ขาย

การบันทึกต้นทุนสินค้าที่ขายสำหรับกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ แม้กรรมสิทธิ์ในตัวรถยนต์ที่ให้เช่าจะยังคงเป็นของผู้ประกอบกิจการให้เช่าซื้อก็ตาม ให้นำมูลค่าต้นทุนรถยนต์ที่ให้เช่าซื้อรับรู้เป็นรายจ่าย

1.1 ในกรณีที่กิจการเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ และใช้ระบบสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory System) ต้องมีการบันทึกต้นทุนสินค้าขายด้วยทันที แต่ถ้าหากกิจการใช้ระบบสินค้าคงเหลือเมื่อสิ้นงวด (Periodic Inventory System) จะมีการคำนวณต้นทุนขายเมื่อสิ้นงวด โดยเอามูลค่าของสินค้าคงเหลือต้นงวด บวกมูลค่าซื้อสินค้าสุทธิระหว่างงวด หักด้วยมูลค่าของสินค้าปลายงวด ผลลัพธ์ที่คำนวณได้คือ มูลค่าของต้นทุนขายที่จะต้องปิดบัญชีไปยังบัญชีกำไรขาดทุนและเป็นมูลค่าที่จะต้องแสดงในงบกำไรขาดทุน

1.2 สำหรับกิจการที่เป็นบริษัทการเงินมิได้ประกอบกิจการจำหน่ายรถยนต์แต่เป็นเพียงผู้ให้เช่าซื้อ ดังนั้นจึงไม่มีการบันทึกต้นทุนขายของรถยนต์

2. ต้นทุนทางตรงเริ่มแรกที่เกิดขึ้นพร้อมกับสัญญาเช่าซื้อ เช่น ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า และค่าใช้จ่ายอื่น

2.1 กิจการที่เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ต้นทุนทางตรงเริ่มแรกจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเมื่อมีการรับรู้กำไรจากการขาย

2.2 กิจการที่เป็นบริษัทการเงิน ต้นทุนทางตรงเริ่มแรกที่เกิดกับผู้ให้เช่าที่ไม่ใช่เป็นผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่าย จะรับรู้ต้นทุนทางตรงเริ่มแรกดังนี้

2.2.1 กรณีที่ต้นทุนเริ่มแรกที่เกิดขึ้นพร้อมกับสัญญาเช่าซื้ออันเนื่องมาจากการต่อรองและการทำให้ได้มาซึ่งข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญา จะบันทึกรับรู้ค่าใช้จ่ายโดยการทยอยตัดจำหน่ายตลอดระยะเวลาของสัญญาเช่าซื้อ ตามสัดส่วนของการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยในแต่ละงวดของสัญญา ในกรณีที่สัญญาเช่าซื้อสิ้นสุดลงก่อนวันครบกำหนดตามสัญญา จะรับรู้เป็นรายจ่ายทั้งจำนวน

2.2.2 กรณีที่ต้นทุนเริ่มแรกที่เกิดขึ้นพร้อมสัญญาเช่าซื้อแต่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยตรงจากการต่อรองและการทำให้ได้มาซึ่งข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญาเช่าซื้อจะบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับปี

3. การตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

ผู้ประกอบการให้เช่าซื้อจะต้องตั้งค่าเผื่อนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้เป็นรายสัญญาโดยใช้ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อคงเหลือ หักด้วยรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้และหลักประกันเป็นฐานในการคำนวณ วิธีการคำนวณก็จะแตกต่างกันออกไปแล้วแต่นโยบายของแต่ละบริษัท

ตัวอย่างที่ 1 บริษัท สยามมอเตอร์ จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ วันที่ 1 มกราคม 2551 ได้จำหน่ายรถยนต์ในราคาเงินสด คั่นละ 700,000 บาทราคาทุนคั่นละ 490,000 บาท บริษัทกำหนดให้ลูกค้าวางเงินเริ่มแรก 100,000 บาท ส่วนที่เหลือทำสัญญาเช่าซื้อ 5 ปีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี โดยจ่ายชำระทุกสิ้นปี (PVIFA 10%, 5 = 3.7908) ในการชำระค่างวดเกินกว่าวันครบกำหนด 7 วัน บริษัทฯ จะคิดค่าปรับล่าช้าในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี นับจากวันครบกำหนด

ราคาขายรถยนต์เงินสด	700,000.00
หัก เงินวางเริ่มแรก	100,000.00
คงเหลือเช่าซื้อ	600,000.00
ชำระค่างวดๆละ (600,000.00 / 3.7908)	158,278.00

ตารางที่ 1 แสดงการคำนวณดอกเบี้ยรับและยอดคงเหลือลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อในแต่ละงวด

ช่องที่ 1 วันครบกำหนด (1)	ช่องที่ 2 เงินค่างวด (2)	ช่องที่ 3 ดอกเบี้ยรับ (3)=(5) x10/100	ช่องที่ 4 ส่วนที่นำไปลด ยอดสุทธิของ ลูกหนี้ตามสัญญา เช่าการเงิน (เงินต้นที่ชำระ) (4) = (2) - (3)	ช่องที่ 5 ยอดสุทธิของลูกหนี้ ตามสัญญาเช่าคงเหลือ (เงินต้นคงเหลือ) (5)
				600,000.00
31 ธันวาคม 2551	158,278.00	60,000.00	98,278.00	501,722.00
31 ธันวาคม 2552	158,278.00	50,172.00	108,106.00	393,616.00
31 ธันวาคม 2553	158,278.00	39,362.00	118,916.00	274,700.00
31 ธันวาคม 2554	158,278.00	27,470.00	130,808.00	143,892.00
31 ธันวาคม 2555	158,278.00	14,386.00*	143,892.00	-
	791,390.00	191,390.00	600,000.00	

(* ดอกเบี้ยงวดสุดท้ายปรับจาก 14,389.00 เป็น 14,386.00)

การบันทึกบัญชี

กรณีที่ 1 กิจการผู้แทนจำหน่ายรถยนต์เป็นผู้ให้เช่าซื้อ

ข้อมูลเพิ่มเติม : บริษัทฯ มีค่าใช้จ่ายคือค่าประกันภัยที่จ่ายให้กับลูกค้า จำนวน 10,000 บาท

1. บันทึก ณ.วันทำสัญญาและรับเงินวางเริ่มแรก (เงินดาวน์)

1 ม.ค. 2551 เดบิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ 791,390.00

เงินสด/ธนาคาร 100,000.00

เครดิต ขายตามสัญญาเช่าซื้อ 700,000.00

รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ 191,390.00

2. บันทึกต้นทุนขาย

กรณีที่กิจการใช้ระบบสินค้าคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual inventory system)

1 ม.ค. 2551	เดบิต	ต้นทุนขาย	490,000.00	
		เครดิต	สินค้า(รถยนต์)	490,000.00

3. บันทึกค่าใช้จ่ายเมื่อจ่ายค่าประกันภัย

1 ม.ค. 2551	เดบิต	ค่าประกันภัย (ลูกค้า)	10,000.00	
		เครดิต	เงินสด / เจ้าหนี้	10,000.00

4. บันทึกเมื่อรับเงินค่างวดแต่ละงวด และบันทึกตัดรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ไปสู่บัญชีดอกเบี้ยรับ (ตามตารางที่ 1)

31 ธ.ค.2551	เดบิต	เงินสด/ธนาคาร	158,278.00	
		เครดิต	ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	158,278.00
	เดบิต	รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	60,000.00	
		เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	60,000.00

31 ธ.ค.2552	เดบิต	เงินสด/ธนาคาร	158,278.00	
		เครดิต	ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	158,278.00
	เดบิต	รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	50,172.00	
		เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	50,172.00

31 ธ.ค.2553	เดบิต	เงินสด/ธนาคาร	158,278.00	
		เครดิต	ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	158,278.00
	เดบิต	รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	39,362.00	
		เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	39,362.00

31 ธ.ค.2554	เดบิต	เงินสด/ธนาคาร	158,278.00	
		เครดิต	ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	158,278.00
	เดบิต	รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	27,470.00	
		เครดิต	ดอกเบี้ยรับ	27,470.00

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5. กรณีที่เงินค่างวดวันที่ 31 ธันวาคม 2555 ได้รับชำระในวันที่ 10 มกราคม 2556 การบันทึกบัญชี ณ วันที่ 31 ธ.ค. 2555 จะบันทึกตัดรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ไปสู่บัญชีดอกเบี้ยรับ และในวันที่ 1 ม.ค. 2556 จะการบันทึกรับชำระค่างวดและค่าปรับชำระล่าช้า

31ธ.ค.2555	เดบิต	รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	14,386.00	
		เครดิต ดอกเบี้ยรับ		14,386.00
10 ม.ค.2556	เดบิต	เงินสด/ธนาคาร	158,798.00	
		เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		158,278.00
		รายได้ค่าปรับ $(158,278.00 * 12/100 * 10/365)$	520.00	

กรณีที่ 2 บริษัทการเงินเป็นผู้ให้เช่าซื้อ

ข้อมูลเพิ่มเติม : บริษัทฯ มีค่าใช้จ่ายคือค่าประกันภัยที่จ่ายให้กับลูกค้า จำนวน 10,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายค่านายหน้าซึ่งเกิดขึ้นโดยตรงจากการต่อรองและการทำให้ได้มาซึ่งข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญาเช่าซื้อ จำนวน 60,000 บาท

ตารางที่ 2 แสดงการคำนวณค่านายหน้าตัดจ่ายตลอดอายุสัญญาเช่า

ช่องที่ 1 วันครบกำหนด	ช่องที่ 2 ดอกเบี้ยรับ	ช่องที่ 3 สัดส่วนการรับรู้ดอกเบี้ย (ร้อยละ) $(2) / 191,390.00 \times 100$	ช่องที่ 4 ค่านายหน้า	ช่องที่ 5 ค่านายหน้ารอ ตัดจ่าย
				60,000.00
31 ธันวาคม 2551	60,000.00	31	18,600.00	41,400.00
31 ธันวาคม 2552	50,172.00	26	15,600.00	25,800.00
31 ธันวาคม 2553	39,362.00	21	12,600.00	13,200.00
31 ธันวาคม 2554	27,470.00	14	8,400.00	4,800.00
31 ธันวาคม 2555	14,386.00	8	4,800.00	-
	191,390.00	100	60,000.00	

1. บันทึก ณ.วันทำสัญญา ผู้ให้เช่าจ่ายเงินค่างวดให้กับบริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ดังนั้น บริษัทการเงินจะบันทึกเฉพาะยอดจัดเช่าซื้อ

1 ม.ค. 2551	เดบิต	ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	791,390.00	
		เครดิต เจ้าหนี้การค้า		600,000.00
		รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	191,390.00	

2. บันทึกต้นทุนขาย

ไม่มีการบันทึกบัญชีเนื่องจากไม่ได้ประกอบกิจการขายรถยนต์

3. บันทึกค่าใช้จ่าย

1 ม.ค. 2551	เดบิต	ค่าประกันภัย	10,000.00	
		เครดิต เงินสด / เจ้าหนี้		10,000.00

4. บันทึกค่านายหน้ารอดัดจ่าย

1 ม.ค. 2551	เดบิต	ค่านายหน้ารอดัดจ่าย	60,000.00	
		เครดิต เงินสด / เจ้าหนี้		60,000.00

5. บันทึกเมื่อรับเงินค่างวดเช่าซื้อแต่ละงวด และบันทึกตัดรายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้ไปสู่บัญชีดอกเบี้ยรับเมื่อถึงงวดชำระ และบันทึกตัดค่านายหน้ารอดัดจ่ายไปสู่บัญชีค่านายหน้า (ตามตารางที่ 2)

31 ธ.ค. 2551	เดบิต	เงินสด/ธนาคาร	158,278.00	
		เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		158,278.00
	เดบิต	รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้	60,000.00	
		เครดิต ดอกเบี้ยรับ		60,000.00
	เดบิต	ค่านายหน้า	18,600.00	
		เครดิต ค่านายหน้ารอดัดจ่าย		18,600.00

31 ธ.ค. 2552	เดบิต	เงินสด/ธนาคาร	158,278.00	
		เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		158,278.00
	เดบิต	รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้	50,172.00	
		เครดิต ดอกเบี้ยรับ		50,172.00

	เดบิต	ค่านายหน้า	15,600.00	
		เครดิต ค่านายหน้ารอดัดจ่าย		15,600.00

31 ธ.ค. 2553	เดบิต	เงินสด/ธนาคาร	158,278.00	
		เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		158,278.00
	เดบิต	รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้	39,362.00	
		เครดิต ดอกเบี้ยรับ		39,362.00

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

เดบิต ค่านายหน้า	12,600.00	
เครดิต ค่านายหน้ารอดตัดจ่าย		12,600.00

31 ธ.ค. 2554	เดบิต เงินสด/ธนาคาร	158,278.00	
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		158,278.00
	เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	27,470.00	
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ		27,470.00
	เดบิต ค่านายหน้า	8,400.00	
	เครดิต ค่านายหน้ารอดตัดจ่าย		8,400.00

6. กรณีที่เงินค่างวดวันที่ 31 ธันวาคม 2555 ได้รับชำระในวันที่ 10 มกราคม 2556 การบันทึกบัญชี ณ วันที่ 31 ธ.ค. 2555 จะบันทึกตัดรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ไปสู่บัญชีดอกเบี้ยรับ และในวันที่ 1 ม.ค. 2556 จะการบันทึกรับชำระค่างวดและค่าปรับชำระล่าช้า

31 ธ.ค. 2555	เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	14,386.00	
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ		14,386.00
	เดบิต ค่านายหน้า	4,800.00	
	เครดิต ค่านายหน้ารอดตัดจ่าย		4,800.00

10 ม.ค. 2556	เดบิต เงินสด/ธนาคาร	158,798.00	
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		158,278.00
	รายได้ค่าปรับ $(158,278.00 * 12% * 10/365)$		520.00

การจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรอง

เพื่อสะท้อนภาพผลการประกอบธุรกิจที่แท้จริงผู้ประกอบการให้เข้าซื้อจะต้องกันเงินสำรองไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้จัดชั้นทุกประเภทแยกเป็นรายสัญญาโดยใช้ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อคงเหลือ หักด้วยรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้และหลักประกันเป็นฐานในการคำนวณเงินสำรอง วิธีการคำนวณก็จะ แตกต่างกันไปแล้วแต่นโยบายของแต่ละบริษัท

ตารางที่ 3 แสดงหลักเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้ตามแนวทางของสมาคมธุรกิจเช่าซื้อไทย

ลูกหนี้จัดชั้น	หมายถึง
ปกติ	ลูกหนี้ที่ไม่ผิดนัดชำระหนี้ และลูกหนี้ค้างชำระไม่เกิน 1 เดือนที่ไม่มีสัญญาณใดๆแสดงว่าจะมีการผิดนัดชำระหนี้อื่นจะเป็นเหตุให้บริษัทได้รับความเสียหาย
กล่าวถึงเป็นพิเศษ	ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 1 เดือน
ต่ำกว่ามาตรฐาน	ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 3 เดือน
สงสัย	ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 6 เดือน
สงสัยจะสูญ	ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 12 เดือนขึ้นไป

การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นทุกประเภท เว้นแต่ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยและลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ ให้นำหลักประกันมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนกันเงินสำรอง โดยมูลค่าหลักประกันที่จะนำมาหักได้จะต้องไม่สูงเกินกว่ายอดเงินต้นคงเหลือ (ไม่รวมรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้) โดยให้บริษัทกันเงินสำรอง ลูกหนี้จัดชั้นในอัตรา ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงอัตราร้อยละการกันเงินสำรองตามลูกหนี้จัดชั้นตามแนวทางของสมาคมธุรกิจเช่าซื้อไทย

ลูกหนี้จัดชั้น	การกันเงินสำรอง (อัตราร้อยละ)
ปกติ	1 ของยอดลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือ หลังหักมูลค่าหลักประกัน
กล่าวถึงเป็นพิเศษ	2 ของยอดลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือ หลังหักมูลค่าหลักประกัน
ต่ำกว่ามาตรฐาน	20 ของยอดลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือ หลังหักมูลค่าหลักประกัน
สงสัย	50 ของยอดลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือ
สงสัยจะสูญ	100 ของยอดลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือ

หมายเหตุ : ยอดลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือ = ยอดลูกหนี้คงเหลือตามบัญชี หัก รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้

สำหรับกลุ่มลูกหนี้จัดชั้นสงสัยและจัดชั้นสงสัยจะสูญ หากบริษัทให้เช่าซื้อสามารถรับหรือบังคับโอนชำระหนี้ด้วยสินทรัพย์อื่นจากผู้เช่าซื้อหรือผู้ค้ำประกันได้ ให้บริษัทให้เช่าซื้อกันเงินสำรองจากส่วนต่างของยอดเงินต้นคงเหลือ หลังหักมูลค่าสินทรัพย์อื่นที่รับหรือบังคับโอนชำระหนี้ นั้น ทั้งนี้ ราคาสินทรัพย์อื่นที่รับหรือบังคับโอนชำระหนี้ ให้ใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่รับ

โอนมา ซึ่งได้แก่ ราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดี หรือราคาประเมินของทางราชการ ในกรณีที่สินทรัพย์นั้นอยู่ระหว่างการประกาศขายทอดตลาด หรือราคาที่ประเมินโดยผู้ประเมินอิสระ

หลักประกันที่จะนำมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนกันเงินสำรอง จะต้องมียุทธศาสตร์มูลค่าไม่สูงเกินกว่ายอดเงินต้นคงค้าง ไม่รวมดอกเบี้ยรูดตัดบัญชี โดยให้ใช้หลักเกณฑ์ในการคำนวณดังนี้

1. หลักประกันที่เป็นเงินสด สิทธิในตัวสัญญาใช้เงิน หรือบัตรเงินฝากเงินสดที่ลูกหนี้ได้นำมาวางค้ำประกันสัญญาเช่าซื้อ ให้นำมาหักได้ร้อยละ 100
2. หลักประกันซึ่งเป็นรถยนต์ที่ให้เช่าซื้อ ให้ใช้มูลค่าตามราคายุติธรรมของรถยนต์ดังกล่าว ณ วันสิ้นงวดปีงบประมาณของผู้ให้เช่าซื้อ หรือใช้ราคาเงินสดของรถยนต์ที่ให้เช่าซื้อ ณ วันที่ทำสัญญาหักด้วยค่าเสื่อมราคาของ รถยนต์ดังกล่าว โดยคำนวณตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงมูลค่าหลักประกันที่จะนำมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนกันเงินสำรองตามแนวทางของสมาคมธุรกิจเช่าซื้อไทย

ระแยะเวลานับจากวันทำสัญญา	มูลค่าหลักประกันที่จะนำมาหัก
ไม่เกิน 1 ปี	ราคาเงินสดของรถยนต์ ณ วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ หักด้วยค่าเสื่อมราคาอัตราร้อยละ 25
ไม่เกิน 2 ปี	ราคาเงินสดของรถยนต์ ณ วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ หักด้วยค่าเสื่อมราคาอัตราร้อยละ 35
ไม่เกิน 3 ปี	ราคาเงินสดของรถยนต์ ณ วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ หักด้วยค่าเสื่อมราคาอัตราร้อยละ 45
ไม่เกิน 4 ปี	ราคาเงินสดของรถยนต์ ณ วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ หักด้วยค่าเสื่อมราคาอัตราร้อยละ 55
ไม่เกิน 5 ปี	ราคาเงินสดของรถยนต์ ณ วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ หักด้วยค่าเสื่อมราคาอัตราร้อยละ 65
ไม่เกิน 6 ปี	ราคาเงินสดของรถยนต์ ณ วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ หักด้วยค่าเสื่อมราคาอัตราร้อยละ 75
เกินกว่า 6 ปี ขึ้นไป	ราคาเงินสดของรถยนต์ ณ วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ หักด้วยค่าเสื่อมราคาอัตราร้อยละ 85

ตัวอย่างที่ 2 บริษัท สยามมอเตอร์ลิสซิ่ง จำกัด ให้เช่าซื้อรถยนต์ ราคาขายเงินสด 400,000 บาท รถยนต์มีราคาทุน 250,000 บาท ผู้เช่าซื้อวางเงินเริ่มแรกร้อยละ 15 ของราคาเงินสด ส่วนที่เหลือผ่อนชำระ 5 ปี จ่ายทุกเดือนจำนวน 20 งวด อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี โดยหลักประกันเป็นรถยนต์ที่ให้เช่าซื้อ โดยเริ่มทำสัญญา ณ วันที่ 1 มกราคม 2551 และจ่ายค่างวด ๆ แรกในวันที่ 31 มกราคม 2551 อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 12 ต่อปี หรือเท่ากับ ร้อยละ 1 ต่อเดือน (PVIFA 1%, 20 = 18.0456)

ราคาขายรถยนต์เงินสด	400,000.00
ชำระครั้งแรก ร้อยละ 15	60,000.00
คงเหลือเช่าซื้อ	340,000.00
ชำระค่างวดๆละ $(340,000.00 / 18.0456)$	18,842.00
ลูกหนี้ตามสัญญาเช่า $(18,842.00 \times 20)$	376,840.00
รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	36,840.00

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 6 แสดงการคำนวณดอกเบี้ยรับและยอดคงเหลือลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อในแต่ละงวด ในกรณีการจัดชั้นลูกหนี้ และการตั้งหนี้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ช่องที่ 1 งวดที่	ช่องที่ 2 วันครบกำหนด	ช่องที่ 3 เงินค่า งวด	ช่องที่ 4 ชำระดอกเบี้ย	ช่องที่ 5 ส่วนที่นำไปลด ยอดสุทธิของ ลูกหนี้ตาม สัญญาเช่าซื้อ (เงินต้นที่ชำระ)	ช่องที่ 6 ยอดสุทธิของ ลูกหนี้ตาม สัญญาเช่า คงเหลือ (เงินต้น คงเหลือ)
(1)	(2)	(3)	(4) = (6) x 1/100	(4) = (2) - (3)	(6)
					340,000.00
1	31 ม.ค. 2551	18,842.00	3,400.00	15,422.00	324,558.00
2	28 ก.พ. 2551	18,842.00	3,246.00	15,596.00	308,962.00
3	31 มี.ค. 2551	18,842.00	3,090.00	15,752.00	293,209.00
4	30 เม.ย. 2551	18,842.00	2,932.00	15,910.00	277,299.00
5	31 พ.ค. 2551	18,842.00	2,773.00	16,069.00	261,230.00
6	30 มิ.ย. 2551	18,842.00	2,612.00	16,230.00	245,001.00
7	31 ก.ค. 2551	18,842.00	2,450.00	16,392.00	228,609.00
8	31 ส.ค. 2551	18,842.00	2,286.00	16,556.00	212,053.00
9	30 ก.ย. 2551	18,842.00	2,121.00	16,721.00	195,331.00
10	31 ต.ค. 2551	18,842.00	1,953.00	16,889.00	178,443.00
11	30 พ.ย. 2551	18,842.00	1,784.00	17,058.00	161,385.00
12	31 ธ.ค. 2551	18,842.00	1,614.00	17,228.00	144,157.00
13	-	-	-	-	-
14	-	-	-	-	-

บริษัทฯ มีนโยบายจะหุ้ยคร้บรู้รายไ้ดอกเบี้ยจากการเช่าซื้อ เมื่อค้างชำระเกิน 4 งวด

การจัดชั้นลูกหนี้และการตั้งหนี้สงสัยจะสูญในกรณีดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2551 ได้รับชำระค่างวดถึงงวดที่ 11 รับรู้ดอกเบี้ยถึงงวดที่ 12

กรณีที่ 2 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2551 ได้รับชำระค่างวดถึงงวดที่ 10 รับรู้ดอกเบี้ยถึงงวดที่ 12

กรณีที่ 3 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2551 ได้รับชำระค่างวดถึงงวดที่ 8 รับรู้ดอกเบี้ยถึงงวดที่ 12

กรณีที่ 4 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2551 ได้รับชำระค่างวดถึงงวดที่ 5 รับรู้ดอกเบี้ยถึงงวดที่ 9

กรณีที่ 5 ตั้งแต่วันที่เริ่มทำสัญญา ผู้ให้เขายังไม่ได้รับชำระค่างวดจากผู้เช่าซื้อเลย รับรู้ดอกเบี้ยถึงงวดที่ 4

การตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญจะคำนวณได้จาก อัตราร้อยละของยอดลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือสุทธิ หลังหักมูลค่าหลักประกัน ณ วันสิ้นปี ตามการจัดชั้นลูกหนี้

มูลค่าหลักประกันระยะเวลานับจากวันทำสัญญา ไม่เกิน 1 ปี ราคาเงินสดของรถยนต์ ณ วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ หัก ด้วยค่าเสื่อมราคาอัตราร้อยละ 25

$$\begin{aligned}\text{มูลค่าหลักประกัน} &= 400,000.00 - (400,000 \times 25/100) \\ &= 300,000.00\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{ลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือสุทธิ} &= \text{ยอดลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือ} - \\ &\text{รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้}\end{aligned}$$

ลูกหนี้ตามสัญญาคงเหลือสุทธิ

$$\text{กรณีที่ 1} = 169,578.00 - 6,579.00$$

$$= 162,999.00$$

$$\text{กรณีที่ 2} = 188,420.00 - 6,579.00$$

$$= 181,841.00$$

$$\text{กรณีที่ 3} = 226,104.00 - 6,579.00$$

$$= 219,525.00$$

$$\text{กรณีที่ 4} = 282,630.00 - 11,930.00$$

$$= 270,700.00$$

$$\text{กรณีที่ 5} = 376,840.00 - 24,172.00$$

$$= 352,668.00$$

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7 แสดงตัวอย่างการคำนวณเงินกันสำรองค่าเพื่อหนี้สูญ

กรณี ที่	ชั้นลูกหนี้	ลูกหนี้ตาม สัญญา คงเหลือ สุทธิ	มูลค่า หลักประกัน	เงินต้น คงเหลือหลัง หักมูลค่า หลักประกัน	อัตรา ร้อยละ	เงินกัน สำรองค่า เพื่อหนี้สูญ
1	ปกติ	162,999.00	300,000.00	-137,001.00	1	ไม่มี
2	กล่าวถึงเป็นพิเศษ	181,841.00	300,000.00	-118,159.00	2	ไม่มี
3	ต่ำกว่ามาตรฐาน	219,525.00	300,000.00	-80,475.00	20	ไม่มี
4	สงสัย	270,700.00	-	270,700.00	50	135,350.00
5	สงสัยจะสูญ	352,668.00	-	352,668.00	100	352,668.00

การบันทึกบัญชี

กรณีที่ 1 ถึง กรณีที่ 3

ไม่มีการบันทึกบัญชีการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเนื่องจากมูลค่าหลักประกันมีมูลค่าสูงกว่าเงินต้นคงเหลือ

กรณีที่ 4 บันทึกบัญชี (ตามตารางที่ 7)

31 ธ.ค.2551 เดบิต หนี้สงสัยจะสูญ 135,350.00

เครดิต ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ 135,350.00

กรณีที่ 5 บันทึกบัญชี (ตามตารางที่ 7)

31 ธ.ค.2551 เดบิต หนี้สงสัยจะสูญ 352,668.00

เครดิต ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ 352,668.00

การคำนวณดอกเบี้ยที่เกิดจากการให้เชาซื้อ

การคำนวณดอกเบี้ยรับจะใช้ตารางเงินรายปี (Annuity) ในการคำนวณจำนวนเงินงวดที่ต้องชำระในแต่ละงวด การคำนวณมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) คำนวณหาเงินค่างวดในแต่ละงวด

$$\text{เงินค่างวด} = \frac{\text{เงินต้นยอดเชาซื้อ}}{\text{มูลค่าปัจจุบันของเงินรายงวดจากตารางเงินรายปี (PVIFA)}}$$

(2) คำนวณดอกเบี้ยรับในแต่ละงวด

$$\text{ดอกเบี้ยรับ} = \text{อัตราดอกเบี้ย} \times \text{เงินต้นคงค้าง ณ ต้นงวดของแต่ละงวด}$$

(3) คำนวณเงินต้นที่ชำระในแต่ละงวด

$$\text{เงินต้นที่ชำระสำหรับงวด} = \text{เงินค่างวด} - \text{ดอกเบี้ยจ่ายสำหรับงวด}$$

(4) คำนวณเงินต้นคงเหลือในวันสิ้นงวด

$$\text{เงินต้นคงเหลือ} = \text{เงินต้นคงค้าง ณ ต้นงวด} - \text{เงินต้นที่ชำระสำหรับงวด}$$

ตัวอย่างที่ 3 ใช้ข้อมูลจากตัวอย่างที่ 1 บริษัท สยามมอเตอร์ จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ วันที่ 1 มกราคม 2551 ได้จำหน่ายรถยนต์ในราคาเงินสด คันละ 700,000 บาทราคาทุนคันละ 490,000 บาท บริษัทกำหนดให้ลูกค้าวางเงินเริ่มแรก 100,000 บาท ส่วนที่เหลือทำสัญญาเช่าซื้อ 5 ปีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี โดยจ่ายชำระทุกสิ้นปี (PVIFA 10%, 5 = 3.7908)

ตารางที่ 8 แสดงการคำนวณดอกเบี้ยรับและยอดคงเหลือลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ

ช่องที่ 1 วันครบกำหนด	ช่องที่ 2 เงินค่างวด	ช่องที่ 3 ชำระดอกเบี้ย	ช่องที่ 4 ส่วนที่นำไปลดยอด สุทธิของลูกหนี้ตาม สัญญาเช่าการเงิน (เงินต้นที่ชำระ)	ช่องที่ 5 ยอดสุทธิของ ลูกหนี้ตามสัญญา เช่าคงเหลือ (เงินต้นคงเหลือ)
(1)	(2)	(3)=(5) x 10/100	(4) = (2) - (3)	(5)
				600,000.00
31 ธันวาคม 2551	158,278.00	60,000.00	98,278.00	501,722.00
31 ธันวาคม 2552	158,278.00	50,172.00	108,106.00	393,616.00
31 ธันวาคม 2553	158,278.00	39,362.00	118,916.00	274,700.00
31 ธันวาคม 2554	158,278.00	27,470.00	130,808.00	143,892.00
31 ธันวาคม 2555	158,278.00	14,386.00	143,892.00	-
	791,390.00	191,390.00	600,000.00	

คำอธิบายประกอบตารางที่ 3

ช่องที่ 1 กำหนดเวลา

ช่องที่ 2 เงินค่างวดที่ลูกค้าต้องจ่ายในแต่ละงวด = $600,000.00 / 3.7908 = 158,278.00$ บาท

3.7908 คือค่าปัจจัยส่วนลดที่ต้องเปิดตารางปัจจัยดอกเบี้ยมูลค่าปัจจุบันของเงินรายงวด (PVIFA) เมื่ออัตราส่วนลดเท่ากับร้อยละ 10 จำนวน 5 ปี (ตามตารางที่ 9)

ช่องที่ 3 คำนวณโดยใช้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 คูณกับช่องที่ 5 เงินต้นคงเหลือ จะได้จำนวนเงินดอกเบี้ยจ่ายชำระในแต่ละงวด

ช่องที่ 4 เอาจำนวนเงินงวดในช่องที่ 2 หักด้วย ดอกเบี้ยจ่ายชำระในแต่ละงวดในช่องที่ 3 ผลลัพธ์คือ จำนวนเงินชำระเงินต้น

ช่องที่ 5 เอาจำนวนเงินต้นคงเหลืองวดก่อนหักด้วยจำนวนเงินชำระเงินต้นช่องที่ 4 จะได้ยอดเงินต้นคงเหลือส่วนจำนวนเงินดอกเบี้ยในงวดสุดท้ายได้จากผลต่างระหว่างเงินงวดกับเงินต้นค้างชำระ

ตารางที่ 9 ตารางปัจจัยดอกเบี้ยมูลค่าปัจจุบันของเงินรายงวด (FVIFA)

งวดที่ / ร้อยละ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0.9901	0.9804	0.9709	0.9615	0.9524	0.9434	0.9346	0.9259	0.9174	0.9091
2	1.9704	1.9416	1.9135	1.8861	1.8594	1.8334	1.8080	1.7833	1.7591	1.7355
3	2.9410	2.8839	2.8286	2.7751	2.7232	2.6760	2.6243	2.5771	2.5313	2.4869
4	3.9020	3.8077	3.7171	3.6299	3.5460	3.4651	3.3872	3.3121	3.2397	3.1699
5	4.8534	4.7135	4.5797	4.4518	4.3295	4.2124	4.1002	3.9927	3.8897	3.7908
6	5.7955	5.6014	5.4172	5.2421	5.0737	4.9173	4.7665	4.6229	4.4859	4.3553
7	6.7282	6.4720	6.2303	6.0021	5.7864	5.5824	5.3893	5.2064	5.0330	4.8684
8	7.6517	7.3255	7.0197	6.7327	6.4632	6.2098	5.9713	5.7466	5.5348	5.3349
9	8.5660	8.1622	7.7861	7.4353	7.1078	6.8017	6.5152	6.2466	5.9952	5.7590
10	9.4713	8.9826	8.5302	8.1109	7.7217	7.3601	7.0236	6.7066	6.4177	6.1446

การรับแลกเปลี่ยนสินค้า

การรับแลกเปลี่ยนสินค้าเป็นวิธีการจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าใหม่วิธีหนึ่งคือ การยินยอมให้ลูกค้านำสินค้าที่ใช้แล้วมาแลกเปลี่ยนสินค้าใหม่ ในธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ก็เช่นเดียวกัน การรับสินค้าแลกเปลี่ยนหรือเรียกเป็นภาษาในธุรกิจว่า “การตีแลกเปลี่ยน” การตีแลกเปลี่ยนลูกค้าจะนำรถยนต์เก่าที่ใช้แล้วมาแลกเปลี่ยนกับรถยนต์ใหม่ โดยผู้ขายจะตีราคารถยนต์ที่ใช้แล้ว และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการชำระค่ารถยนต์ใหม่ ส่วนที่เหลือจะให้ลูกค้าเลือกที่จะซื้อสด หรือให้เช่าซื้อ ซึ่งราคาที่ผู้ขายคิดให้สำหรับสินค้านยนต์ที่ใช้แล้วมักจะสูงกว่ามูลค่าที่แท้จริง จำนวนที่คิดสูงกว่าหรือจำนวนที่คิดเกินให้บันทึกไว้ในบัญชีส่วนเกินของราคาสินค้ารับแลกเปลี่ยน ซึ่งเป็นบัญชีหักจากบัญชีขาย ทำให้มูลค่าขายของรถยนต์ใหม่มีราคาลดลง

ในการบันทึกบัญชีรถยนต์เก่าแลกรถยนต์ใหม่นั้นจะบันทึกในราคาที่เป็นจริง โดยใช้ราคาของรถยนต์ใช้แล้วที่คิดให้กับลูกค้าหักด้วยส่วนเพิ่มที่บวกให้ จะได้ราคาทุนของรถยนต์เก่าที่นำไปบันทึกบัญชี

ตัวอย่างที่ 4 ใช้ข้อมูลจากตัวอย่างที่ 1 บริษัท สยามมอเตอร์ จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ วันที่ 1 มกราคม 2551 ได้จำหน่ายรถยนต์ในราคาเงินสด คันละ 700,000 บาทราคาทุนคันละ 490,000 บาท บริษัทกำหนดให้ลูกค้าวางเงินเริ่มแรก 100,000 บาท ส่วนที่เหลือทำสัญญาเช่าซื้อ 5 ปีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี โดยจ่ายชำระทุกสิ้นปี (PVIFA 10%, 5 = 3.7908) บริษัทฯ ได้รับแลกเปลี่ยนรถยนต์ที่ใช้แล้วในราคา 180,000 บาท ซึ่งราคาที่เป็นจริงคือ 150,000 บาท

$$\begin{aligned} \text{ผลต่างของราคารถยนต์เก่ากับราคาที่เป็นจริง} &= 180,000.00 - 150,000.00 \\ &= 30,000.00 \\ \text{ราคาจัดเช่าซื้อ} &= 700,000.00 - 180,000.00 \\ &= 520,000.00 \end{aligned}$$

ตารางที่ 10 แสดงการคำนวณดอกเบี้ยรับและยอดคงเหลือลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ

ช่องที่ 1 วันครบกำหนด	ช่องที่ 2 เงินค่างวด	ช่องที่ 3 ชำระ ดอกเบี้ย	ช่องที่ 4 ส่วนที่นำไปลดยอด สุทธิของลูกหนี้ตาม สัญญาเช่าการเงิน (เงินต้นที่ชำระ)	ช่องที่ 5 ยอดสุทธิของลูกหนี้ ตามสัญญาเช่าคงเหลือ (เงินต้นคงเหลือ)
(1)	(2)	(3)=(5) x10/100	(4) = (2) - (3)	(5)
				520,000.00
31 ธันวาคม 2551	137,174.00	52,000.00	85,174.00	434,826.00
31 ธันวาคม 2552	137,174.00	43,483.00	93,691.00	341,135.00
31 ธันวาคม 2553	137,174.00	34,113.00	103,061.00	238,074.00
31 ธันวาคม 2554	137,174.00	23,807.00	113,367.00	124,707.00
31 ธันวาคม 2555	137,174.00	12,467.00*	124,707.00	-
	685,870.00	165,870.00	520,000.00	

(* ดอกเบี้ยงวดสุดท้ายปัดจาก 12,471 เป็น 12,467)

การบันทึกบัญชี

1. บันทึก ณ.วันที่ทำสัญญาและรับแลกรถยนต์ไว้แล้วเป็นเงินสด

1 ม.ค. 2551	เดบิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	685,870.00	
	รถยนต์ไว้แล้ว	150,000.00	
	ส่วนเกินรถยนต์รับแลกเปลี่ยน	30,000.00	
	เครดิต ขายตามสัญญาเช่าซื้อ		700,000.00
	รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้		165,870.00

2. บันทึกต้นทุนขาย

1 ม.ค. 2551	เดบิต ต้นทุนขาย	490,000.00	
	เครดิต สินค้า(รถยนต์)		490,000.00

3. บันทึกเมื่อรับเงินค่างวดเช่าซื้อแต่ละงวด และบันทึกตัดรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ไปสู่บัญชีดอกเบี้ยรับ (ตามตารางที่ 10)

31 ธ.ค.2551	เดบิต เงินสด/ธนาคาร	137,174.00	
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		137,174.00
	เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	52,000.00	
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ		52,000.00

31 ธ.ค.2552	เดบิต เงินสด/ธนาคาร	137,174.00	
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		137,174.00
	เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	43,483.00	
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ		43,483.00

31 ธ.ค.2553	เดบิต เงินสด/ธนาคาร	137,174.00	
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		137,174.00
	เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	34,113.00	
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ		34,113.00

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

31 ธ.ค. 2554	เดบิต เงินสด/ธนาคาร	137,174.00	
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		137,174.00
	เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	23,807.00	
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ		23,807.00
31 ธ.ค. 2555	เดบิต เงินสด/ธนาคาร	137,174.00	
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ		137,174.00
	เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	12,467.00	
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ		12,467.00

การปิดบัญชีก่อนครบกำหนดสัญญา

ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อมาขอชำระค่างวดที่เหลือทั้งหมดก่อนกำหนดของสัญญาเช่า โดยปกติแล้ว บริษัทผู้ให้เช่าซื้อจะให้ส่วนลดเนื่องจากมาชำระก่อนกำหนด ความเสี่ยงเนื่องจากการรับชำระหนี้จะหมดไป ซึ่งวิธีการคำนวณส่วนลดก็จะแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ นโยบายบริษัท โดยจะคำนวณจากฐานของรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ที่ค้างอยู่ของงวดถัดไป เช่น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระจนถึงงวดที่ 20 แล้ว และผู้เช่าซื้อขอปิดบัญชีก่อนกำหนด รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ที่ค้างอยู่ของงวดที่ 21 จะใช้เป็นฐานการคำนวณส่วนลด ฉะนั้นรายได้ที่จะรับรู้เมื่อปิดบัญชี จะเท่ากับรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ที่ค้างอยู่หักด้วยส่วนลด

แต่อย่างไรก็ดี ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2543 กำหนดว่า บริษัทผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของดอกเบี้ยที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ โดยให้คำนวณตามแถลงการณ์มาตรฐานการบัญชี

ตัวอย่างที่ 5 จากข้อมูลตามตัวอย่างที่ 2 สมมติ วันที่ 1 ธันวาคม 2551 ผู้เช่าซื้อขอปิดบัญชีก่อนสัญญาครบกำหนด ซึ่งผู้เช่าซื้อได้ชำระค่างวดมาแล้ว 11 งวด โดยจะชำระหนี้คงค้างเป็นเงินสด ตามนโยบายบริษัท จะให้ส่วนลดร้อยละ 20 ของรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ

วิธีการคำนวณส่วนลดตามนโยบายของบริษัท

รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ทั้งสัญญา	36,840.00
รายได้ดอกเบี้ยที่รับรู้แล้ว 11 งวด	28,647.00

รายได้ดอกเบี้ยที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	8,193.00
ส่วนลดร้อยละ 20	1,639.00

การคำนวณตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ธุรกิจให้เข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2543

รายได้ดอกเบี้ยที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	8,193.00
ส่วนลดร้อยละ 50	4,097.00

ดังนั้นส่วนลดที่บริษัทให้กับผู้เช่าซื้อต้องไม่น้อยกว่า 4,097.00

การบันทึกบัญชี

1 ธ.ค. 2551	เดบิต	เงินสด	161,684.00
		รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	8,193.00
		ส่วนลดจ่าย	4,097.00
		เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	169,578.00
		ดอกเบี้ยรับ (8,193.00 – 4,097.00)	4,096.00

การโอนสิทธิการเช่าซื้อตามสัญญาให้บุคคลอื่น

การโอนสิทธิการเช่าซื้อตามสัญญาให้แก่บุคคลอื่นนั้น แบ่งได้ 2 กรณี

1. ถ้าผู้เช่าซื้อโอนสิทธิการเช่าซื้อตามสัญญาให้แก่บุคคลอื่นนั้น โดยมีได้เปลี่ยนแปลงสาระสำคัญอื่นๆ ของสัญญานอกจากผู้เช่าซื้อแล้วการบันทึกบัญชีก็จะเป็นเพียงการโอนเปลี่ยนแปลงบัญชีลูกหนี้รายตัวเท่านั้น

2. แต่ถ้าในการโอนสิทธิการเช่าซื้อได้มีการเปลี่ยนแปลงสาระอื่นๆ ของสัญญา นอกเหนือจากการเปลี่ยนผู้เช่าซื้อ เช่น การเปลี่ยนมูลค่าของสัญญา, จำนวนงวดที่ถึงกำหนดชำระ หรือมูลค่าราคาที่ต้องชำระในแต่ละงวด การบันทึกบัญชีจะต้องทำการคำนวณผลต่างเพื่อปรับบัญชีลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อและบัญชีรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ให้เป็นไปตามสัญญาเช่าซื้อฉบับใหม่และทำการโอนเปลี่ยนแปลงบัญชีลูกหนี้รายตัวด้วย

ตัวอย่างที่ 6 ใช้ข้อมูลจากตัวอย่างที่ 1 บริษัท สยามมอเตอร์ จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ วันที่ 1 มกราคม 2551 ได้จำหน่ายรถยนต์ในราคาเงินสด คันละ 700,000 บาทราคาทุนคันละ 490,000 บาท บริษัทกำหนดให้ลูกค้าวางเงินเริ่มแรก 100,000 บาท ส่วนที่เหลือทำสัญญาเช่าซื้อ 5 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี โดยจ่ายชำระทุกสิ้นปี (PVIFA 10%, 5 = 3.7908)

ราคาขายรถยนต์เงินสด	700,000.00
หัก เงินวางเริ่มแรก	100,000.00
คงเหลือ เช่าซื้อ	600,000.00
ชำระค่างวดๆละ (600,000.00 / 3.7908)	158,278.00

ตารางที่ 11 แสดงการคำนวณดอกเบี้ยรับและยอดคงเหลือลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อเดิม

ช่องที่ 1 วันครบกำหนด (1)	ช่องที่ 2 เงินค่างวด (2)	ช่องที่ 3 ชำระดอกเบี้ย (3)=(5)x10/100	ช่องที่ 4 ส่วนที่นำไปลด ยอดสุทธิของ ลูกหนี้ตามสัญญา เช่าการเงิน (เงินต้นที่ชำระ) (4) = (2) – (3)	ช่องที่ 5 ยอดสุทธิของ ลูกหนี้ตาม สัญญาเช่า คงเหลือ (เงินต้นคงเหลือ) (5)
				600,000.00
31 ธันวาคม 2551	158,278.00	60,000.00	98,278.00	501,722.00
31 ธันวาคม 2552	158,278.00	50,172.00	108,106.00	393,616.00
31 ธันวาคม 2553	158,278.00	39,362.00	118,916.00	274,700.00
31 ธันวาคม 2554	158,278.00	27,470.00	130,808.00	143,892.00
31 ธันวาคม 2555	158,278.00	14,386.00	143,892.00	-
	791,390.00	191,390.00	600,000.00	

ข้อมูลเพิ่มเติม : ณ วันที่ 1 มกราคม 2553 ผู้เช่าซื้อได้ขอโอนสิทธิการเช่าซื้อตามสัญญาเช่าให้แก่บุคคลอื่น โดยผู้เช่าซื้อรายใหม่ขอชำระต่ออีก 5 ปี โดยใช้อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 10 ต่อปี เท่ากับสัญญาเดิม ณ วันที่มีการโอนสิทธิการเช่าซื้อ มีรายละเอียดยอดคงค้างตามสัญญาเช่าซื้อเดิมดังนี้

ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ (791,390 – (158,278.00 x 2))	474,834.00
รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ (191,390 – (60,000.00 + 50,172.00))	81,218.00
เงินต้นคงเหลือ	393,616.00

ณ วันที่มีการ โอนสิทธิการเช่าซื้อ มีรายละเอียดยอดคงค้างตามสัญญาเช่าซื้อใหม่ดังนี้

เงินต้นคงเหลือจากสัญญาเช่าซื้อเดิม	393,616.00
ชำระค่างวดๆละ (393,616.00 / 3.7908)	103,835.00

ตารางที่ 12 แสดงการคำนวณดอกเบี้ยรับและยอดคงเหลือลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อใหม่

ช่องที่ 1 วันครบกำหนด (1)	ช่องที่ 2 เงินค่างวด (2)	ช่องที่ 3 ชำระดอกเบี้ย (3)=(5)x10/100	ช่องที่ 4 ส่วนที่นำไปลด ยอดสุทธิของ ลูกหนี้ตามสัญญา เช่าการเงิน (เงินต้นที่ชำระ) (4) = (2) – (3)	ช่องที่ 5 ยอดสุทธิของ ลูกหนี้ตาม สัญญาเช่า คงเหลือ (เงินต้นคงเหลือ) (5)
				393,616.00
31 ธันวาคม 2553	103,835.00	39,362.00	64,473.00	329,143.00
31 ธันวาคม 2554	103,835.00	32,914.00	70,921.00	258,222.00
31 ธันวาคม 2555	103,835.00	25,822.00	78,013.00	180,209.00
31 ธันวาคม 2556	103,835.00	18,021.00	85,814.00	94,395.00
31 ธันวาคม 2557	103,835.00	9,440.00	94,395.00	-
	519,175.00	125,559.00	393,616.00	

การคำนวณผลต่างเพื่อปรับบัญชีลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อและบัญชีรายได้ดอกเบี้ย

การรับรู้ให้เป็นไปตามสัญญาใหม่

ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อเดิม 474,834.00

ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อใหม่ 519,175.00

ยอดปรับลูกหนี้ตามสัญญาเพิ่ม 44,341.00

รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้เดิม 81,218.00

รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้ใหม่ 125,559.00

ยอดปรับรายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้เพิ่ม 44,341.00

การบันทึกบัญชีการโอนสิทธิการเช่าซื้อตามสัญญาเช่าให้แก่บุคคลอื่น

1 ม.ค. 2553	เดบิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	44,341.00
	เครดิต รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้	44,341.00

บันทึกเมื่อรับเงินค่างวดแต่ละงวด และบันทึกตัดรายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้ไปสู่บัญชีดอกเบี้ยรับจะรับรู้ตามสัญญาใหม่ไปจนหมดสัญญา (ตามตารางที่ 12)

31 ธ.ค. 2553	เดบิต เงินสด/ธนาคาร	103,835.00
	เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	103,835.00
	เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้	39,362.00
	เครดิต ดอกเบี้ยรับ	39,362.00

การผิดสัญญาและการยึดสินค้าคืน

ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระไม่ชำระเงินสองงวดติดกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ตามกฎหมายระบุให้ผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินบอกเลิกสัญญา และมีสิทธิที่จะรับเงินที่ผู้เช่าซื้อชำระมาได้ ทั้งยังสามารถยึดทรัพย์สินตามสัญญาเช่าซื้อนั้นได้

การยกเลิกสัญญาและการยึดคืน

ในกรณีที่มีการยกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ผู้เช่าซื้อจะมีหน้าที่จะต้องส่งมอบรถยนต์ตามสัญญาเช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจะหยุดการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยทันทีที่มีการบอกเลิกสัญญา และจะบันทึกบัญชีเป็นทรัพย์สินรอกการขาย ซึ่งตีราคาด้วยยอดลูกหนี้คงเหลือสุทธิ หรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ แล้วแต่อย่างไรจะต่ำกว่า

ยอดลูกหนี้คงเหลือสุทธิ หมายถึง ยอดคงเหลือของบัญชีลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อหักบัญชีรายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้คงค้าง

มูลค่าสุทธิที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ จะเป็นราคาที่เกิดจากการประเมินอาจจะได้มาจากการประเมินราคาของคณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินของบริษัทเทียบกับราคารถมือสองในท้องตลาด หรือ อาจได้มาจากสถิติของราคาที่เคยขายในอดีต แล้วแต่นโยบายบริษัท

กรณีได้รับค่าสินไหมทดแทนจากการยึดคืน แบ่งได้ดังนี้

1. หากรถยนต์ตามสัญญาเช่าซื้อนั้นเกิดเสียหาย และผู้ให้เช่าซื้อได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัย ผู้เช่าซื้อ หรือบุคคลอื่นแล้วแต่กรณี ค่าสินไหมประกันภัยทดแทนนี้ไม่ต้องนำมาถือเป็นรายได้ในทางบัญชี แต่การบันทึกบัญชีจะทำโดยโอนยอดคงเหลือสุทธิของบัญชีลูกหนี้

ตามสัญญาเช่าซื้อหักบัญชีรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้และค่าสินไหมทดแทนออกไปแสดงในบัญชีทรัพย์สินรอการขาย

2. หากรถยนต์ตามสัญญาเช่านั้นเกิดเสียหาย และผู้ให้เช่าซื้อได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัย ผู้เช่าซื้อ หรือบุคคลอื่นแล้วแต่กรณี ถ้าต้องส่งมอบเศษซากให้แก่ผู้จ่ายค่าเสียหายค่าสินไหมประกันภัยทดแทนนี้ไม่ต้องนำมาถือเป็นรายได้ในทางบัญชี แต่การบันทึกบัญชีจะทำโดยโอนยอดคงเหลือสุทธิของบัญชีลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อหักบัญชีรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้และค่าสินไหมทดแทนออก จะบันทึกเป็นกำไรหรือขาดทุน ในงบกำไรขาดทุนทันที

การขายรถยืม

ในกรณีที่มีการขายรถยืมปกติ (ทรัพย์สินรอการขาย) ออกไป ถ้าหากราคาขายได้มากกว่าราคาตามบัญชีที่บันทึกไว้ในทรัพย์สินรอการขาย ก็จะรับรู้กำไรที่เกิดขึ้นจากการขาย แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาขายต่ำกว่าราคาตามบัญชีที่บันทึกไว้ก็จะเกิดขาดทุนขึ้นซึ่งจะถือเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน

ในกรณีที่มีการประมูลขายรถยืม (ทรัพย์สินรอการขาย) ออกไป ถ้าหากราคาประมูลขายได้มากกว่าราคาตามบัญชีที่บันทึกไว้ในทรัพย์สินรอการขาย จะคืนส่วนต่างให้กับผู้เช่าซื้อ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาประมูลขายต่ำกว่าราคาตามบัญชีที่บันทึกไว้ก็จะเรียกเพิ่มจากผู้เช่าซื้อ

ตัวอย่างที่ 7 ข้อมูลจากตัวอย่างที่ 2 บริษัท สยามมอเตอร์ลิสซิ่ง จำกัด ผู้เช่าซื้อได้ค้างชำระค่าเช่าซื้อ 4 งวดติดๆ กัน และบริษัท สยามมอเตอร์ลิสซิ่ง จำกัด ได้มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้เช่าซื้อชำระเงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นแล้วแต่ไม่มีการติดต่อใดๆ จากผู้ให้เช่าซื้อ ทางบริษัทฯ จึงทำการหยุดรับรู้รายได้ และทำการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ ยึดคืนรถยนต์ตามสัญญาเช่าซื้อ ในวันที่ 1 ส.ค. 2551 มีรายละเอียดดังนี้

ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อทั้งหมด	376,840.00
ค้างงวดที่ชำระทั้งหมด 3 งวดๆ ละ 18,842.00 บาท	<u>56,526.00</u>
คงเหลือลูกหนี้ตามสัญญาเช่า	<u>320,314.00</u>
รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้ตลอดสัญญา	36,840.00
โอนรับรู้ไปบัญชีดอกเบี้ยรับแล้ว 7 งวด	<u>20,503.00</u>
คงเหลือรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	<u>16,337.00</u>

ราคาที่จะได้รับจากการขายจากการประเมินราคาของคณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินของบริษัทเท่ากับ 320,000 บาท

กรณีที่ 1 ผู้เช่าซื้อได้ส่งมอบรถยนต์ตามสัญญาเช่า และรถยนต์อยู่ในสภาพปกติ ราคาที่จะได้รับจากการขายจากการประเมินราคาของคณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินของบริษัทเท่ากับ 320,000 บาท

กรณีที่ 2 ผู้เช่าซื้อได้ส่งมอบรถยนต์ตามสัญญาเช่า และได้รับค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทประกันภัย เนื่องจากรถยนต์อยู่ในสภาพไม่ปกติ เป็นจำนวนเงิน 50,000.00 บาท ราคาที่จะได้รับจากการขายจากการประเมินราคาของคณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินของบริษัทเท่ากับ 320,000 บาท

กรณีที่ 3 ผู้เช่าซื้อได้ส่งมอบรถยนต์ตามสัญญาเช่า และได้รับค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทประกันภัย เนื่องจากรถยนต์อยู่ในสภาพไม่ปกติ เป็นจำนวนเงิน 300,000.00 บาท และต้องส่งมอบซากรถยนต์ให้กับบริษัทประกันภัย

การบันทึกบัญชีกรณีบอกเลิกสัญญาและยึดคืนสินค้า

กรณีที่ 1

ยอดลูกหนี้คงเหลือสุทธิ (320,314.00 – 16,337.00) = 303,977.00

1 ส.ค.2551 เดบิต รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้ 16,337.00

ทรัพย์สินรอกการขาย 303,977.00

เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ 320,314.00

กรณีที่ 2

ยอดลูกหนี้คงเหลือสุทธิ (320,314.00 – 16,337.00 – 50,000.00) = 253,977.00

1 ส.ค.2551 เดบิต เงินสด / เงินฝากธนาคาร 50,000.00 บาท

รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้ 16,337.00 บาท

ทรัพย์สินรอกการขาย 253,977.00 บาท

เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ 320,314.00

กรณีที่ 3

1 ส.ค.2551 เดบิต เงินสด / เงินฝากธนาคาร 300,000.00 บาท

รายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้ 16,337.00 บาท

ขาดทุนจากการยึดคืนสินค้า 3,977.00 บาท

เครดิต ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ 320,314.00

ตัวอย่างที่ 8 ข้อมูลจากตัวอย่างที่ 7 บริษัท สยามมอเตอร์ลิสซิ่ง จำกัด วันที่ 31 สิงหาคม บริษัท ได้ขายรถยนต์ที่ยึดมา ไปในราคาเงินสด 350,000.00 บาท

การบันทึกบัญชีการขายรถยนต์

ในกรณีที่ 1 ตามตัวอย่างที่ 7 ซึ่งมีราคาตามบัญชีทรัพย์สินรอการขายเท่ากับ 303,977.00

31 ส.ค.2551	เดบิต	เงินสด / เช็ค	350,000.00
	เครดิต	กำไรจากการขายรถยนต์	46,023.00
		ทรัพย์สินรอการขาย	303,977.00

ในกรณีที่ 2 ตามตัวอย่างที่ 7 ซึ่งมีราคาตามบัญชีทรัพย์สินรอการขายเท่ากับ 253,977.00 บาท

31 ส.ค.2551	เดบิต	เงินสด / เช็ค	350,000.00
	เครดิต	กำไรจากการขายรถยนต์	96,023.00
		ทรัพย์สินรอการขาย	253,977.00

การบันทึกบัญชีการประมูลขายรถยนต์

ในกรณีที่ 1 ตามตัวอย่างที่ 7 ซึ่งมีราคาตามบัญชีทรัพย์สินรอการขายเท่ากับ 303,977.00 บาท

31 ส.ค.2551	เดบิต	เงินสด / เช็ค	350,000.00
	เครดิต	ส่วนต่างจากการประมูลขาย	46,023.00
		ทรัพย์สินรอการขาย	303,977.00

ในกรณีที่ 2 ตามตัวอย่างที่ 7 ซึ่งมีราคาตามบัญชีทรัพย์สินรอการขายเท่ากับ 253,977.00 บาท

31 ส.ค.2551	เดบิต	เงินสด / เช็ค	350,000.00
	เครดิต	ส่วนต่างจากการประมูลขาย	96,023.00
		ทรัพย์สินรอการขาย	253,977.00

การตีราคาสินค้า

สินค้าที่ขายตามสัญญาเช่าซื้อ โดยวิธีผ่อนชำระหลายๆ งวด เป็นเวลานาน จะมีอัตราเสี่ยงค่อนข้างสูงต่อการเก็บเงินไม่ได้ ผู้ให้เช่าซื้อจะยังคงถือกรรมสิทธิ์ในสินค้าอยู่ ต่อเมื่อได้รับชำระเงินครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว จึงจะโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไปให้แก่ผู้เช่าซื้อ ตามมาตรฐานการบัญชีถือว่าการขายเกิดขึ้นเมื่อทำสัญญาเช่าซื้อมิใช่เกิดขึ้นเมื่อโอนกรรมสิทธิ์ให้ผู้เช่า

ซื้อ ดังนั้น ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อจะต้องบันทึกการขายทันทีเมื่อทำสัญญาเช่าซื้อ และไม่นับสินค้า
ที่ให้เช่าซื้อรวมเป็นสินค้าคงเหลือ ถึงแม้ว่ากรรมสิทธิ์ถือครองยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ

สินค้าคงเหลือ ของกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ แบ่งได้ดังนี้

1. รถยนต์ใหม่จะมีเฉพาะกิจการที่ผู้ให้เช่าซื้อเป็นผู้แทนจำหน่ายซึ่งประกอบกิจการขาย
รถยนต์และให้เช่าซื้อด้วย การตีราคาสินค้าคงเหลือจะใช้ราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ แล้วแต่
อย่างไรจะต่ำกว่า

2. ทรัพย์สินรอการขาย (รถยึด) การตีราคาสินค้าจะใช้ราคาของยอดลูกหนี้คงเหลือสุทธิ
หรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ แล้วแต่อย่างไรจะต่ำกว่า และต้องมีการพิจารณาการ
ด้อยค่าของทรัพย์สินรอการขาย เมื่อมีข้อบ่งชี้ว่า เกิดการด้อยค่า

ยอดลูกหนี้คงเหลือสุทธิ หมายถึง ยอดคงเหลือของบัญชีลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อหัก
บัญชีรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้คงค้าง มูลค่าสุทธิที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ จะได้จากการ
ประเมินราคาของคณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สินของบริษัทเทียบกับราคาประมูลมือสองใน
ท้องตลาดและสถิติของราคาที่เคยขายในอดีต

การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

การบันทึกการขายให้เช่าซื้อของกิจการเช่าซื้อที่มีชื่อบัญชีที่เกี่ยวข้องดังแสดงใน ตารางที่
13 และสามารถจัดทำงบการเงินซึ่งประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน และหมายเหตุประกอบงบ
การเงินดังนี้

1. ผังบัญชีและรายงานลูกหนี้

1.1 ผังบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าซื้อของกิจการเช่าซื้อรถยนต์

ตารางที่ 13 แสดงผังบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าซื้อ

รหัสบัญชี	ชื่อบัญชี
10000	สินทรัพย์
10100	สินทรัพย์หมุนเวียน
10110	เงินสดและเงินฝากธนาคาร
10111	เงินสด
10112	เงินฝากธนาคาร
10120	ลูกหนี้การค้าและตัวเงินรับ
10121	ลูกหนี้การค้า
10122	ตัวเงินรับ

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รหัสบัญชี	ชื่อบัญชี
10130	ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ
10131	ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ
10132	รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้
10133	ค่านายหน้ารอตัดจ่าย
10134	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
10140	สินค้าคงเหลือ
10141	รถยนต์ใหม่
10142	ทรัพย์สินรอการขาย
10143	รถยนต์ใช้แล้ว
10150	สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น
10151	ส่วนต่างจากการประเมิน
20000	หนี้สิน
20100	หนี้สินหมุนเวียน
20110	เจ้าหนี้การค้าและตัวเงินจ่าย
20111	ตัวเงินจ่าย
20112	เจ้าหนี้การค้า
30000	ส่วนของผู้ถือหุ้น
30100	ทุน
40000	รายได้
40100	รายได้จากการขาย
40110	ขายสด
40120	ขายตามสัญญาเช่าซื้อ
40130	ส่วนเกินรถยนต์รับแลกเปลี่ยน
40200	รายได้ดอกเบี้ย
40210	ดอกเบี้ยรับตามสัญญาเช่าซื้อ
40300	รายได้อื่น
40310	รายได้ค่าปรับ

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รหัสบัญชี	ชื่อบัญชี
40320	รายได้ค่านายหน้า
40330	กำไรจากการขายรถยัด
50000	ต้นทุนและค่าใช้จ่าย
50100	ต้นทุนขาย
50110	ต้นทุนขาย
50200	ค่าใช้จ่าย
50210	ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน
50211	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด
50220	ค่าใช้จ่ายในการขาย
50221	ค่าประกันภัย (ลูกค้า)
50222	ค่านายหน้า
50223	ส่วนลดจ่าย
50230	หนี้สงสัยจะสูญ
50240	ขาดทุนจากการยึดคืนสินค้า

1.2 รายงานลูกหนี้

เนื่องจากการบันทึกบัญชีในบัญชีแยกประเภทจะเป็นยอดที่รวมลูกหนี้หลายสัญญา จะไม่สามารถทราบยอดลูกหนี้คงเหลือแต่ละรายได้ ดังนั้นจึงควรมีรายงานลูกหนี้คงเหลือรายตัวแยกแต่ละสัญญา และรายงานสรุปเกี่ยวกับการรับรู้ดอกเบี้ยและยอดคงเหลือต่างๆ ตามสัญญาเช่า

2. การแสดงรายการในงบดุล

ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ แสดงด้วยยอดสุทธิของยอดลูกหนี้ตามบัญชี หัก ด้วยรายได้ดอกเบี้ยรอกการรับรู้ ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ และต้นทุนเริ่มแรกรอกตัดจ่าย

ทรัพย์สินรอกการขาย (รถยนต์ที่ยึดคืนจากลูกหนี้เช่าซื้อ) แสดงด้วยราคาตามบัญชีเปรียบเทียบกับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ

3. การแสดงรายการในงบกำไรขาดทุน

การขายโดยให้เช่าซื้อจะใช้วิธีการบัญชีตามเกณฑ์คงค้างซึ่งเป็นวิธีที่ถือว่ากำไรขึ้นต้นเกิดขึ้น ในงวดที่มีการขายการวัดผลการดำเนินงานของกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ จะต้อง

คำนึงถึงแนวความคิดในเรื่องการจับคู่ของรายได้และค่าใช้จ่าย กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายที่นำมาเปรียบเทียบกับรายได้ในงวดใดๆ ควรจะเป็นค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ในงวดเดียวกัน

4. หมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ ผู้ให้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากการเปิดเผยข้อมูลตามปกติ ดังนี้

4.1 นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้รายได้จากสัญญาเช่าซื้อ ต้นทุนเริ่มแรก การตีราคาทรัพย์สินรอกการขาย และการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

4.2 การกระทบยอดระหว่างผลรวมของเงินลงทุนขั้นต้นตามสัญญาเช่ากับมูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ลูกหนี้ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าสำหรับระยะเวลาสามช่วง คือ ระยะเวลาที่ไม่เกินหนึ่งปี ระยะเวลาที่เกินหนึ่งปีแต่ไม่เกินห้าปี และระยะเวลาที่เกินห้าปี

4.3 รายได้ทางการเงินรอกการรับรู้

ตัวอย่างที่ 9 แสดงรายละเอียด รายงานลูกหนี้รายตัว รายงานยอดคงเหลือ รายงานงบทดลองและการแสดงรายการการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วันที่ 31 ธันวาคม 2551 ของบริษัท ก่อกำเนิด จำกัด ดังนี้

รายละเอียดลูกหนี้รายตัว

เลขที่สัญญา	PAP646461	ชื่อลูกค้า	นายใจดี มากมาก
ยี่ห้อ	โตโยต้า	ประเภท	รถยนต์นั่งส่วนบุคคล
เลขตัวรถ	AM45675795112	เลขเครื่องยนต์	29Z4455123
แบบ	Camry	สี	ขาว
ราคาเงินสด	400,000.00	เงินดาวน์	60,000.00
ราคาเช่าซื้อ	340,000.00	ดอกเบี้ยรอกการรับรู้	36,800.00
อัตราดอกเบี้ยร้อยละ/ปี	12	จำนวนงวด (เดือน)	20

รายละเอียดการรับรู้ดอกเบี้ยและเงินต้น

งวด	วันครบกำหนด	เงินค้างงวด	ชำระดอกเบี้ย	ชำระเงินต้น	เงินต้นคงเหลือ
					340,000.00
1	31 ม.ค. 2551	18,842.00	3,400.00	15,422.00	324,558.00
2	28 ก.พ. 2551	18,842.00	3,246.00	15,596.00	308,962.00
3	31 มี.ค. 2551	18,842.00	3,090.00	15,752.00	293,209.00
4	30 เม.ย. 2551	18,842.00	2,932.00	15,910.00	277,299.00
5	31 พ.ค. 2551	18,842.00	2,773.00	16,069.00	261,230.00
6	30 มิ.ย. 2551	18,842.00	2,612.00	16,230.00	245,001.00
7	31 ก.ค. 2551	18,842.00	2,450.00	16,392.00	228,609.00
8	31 ส.ค. 2551	18,842.00	2,286.00	16,556.00	212,053.00
9	30 ก.ย. 2551	18,842.00	2,121.00	16,721.00	195,331.00
10	31 ต.ค. 2551	18,842.00	1,953.00	16,889.00	178,443.00
11	30 พ.ย. 2551	18,842.00	1,784.00	17,058.00	161,385.00
12	31 ธ.ค. 2551	18,842.00	1,614.00	17,228.00	144,157.00
13	31 ม.ค. 2552	18,842.00	1,442.00	17,400.00	126,757.00
14	28 ก.พ. 2552	18,842.00	1,268.00	17,574.00	109,183.00
15	31 มี.ค. 2552	18,842.00	1,092.00	17,750.00	91,433.00
16	30 เม.ย. 2552	18,842.00	914.00	17,928.00	73,505.00

17	31 พ.ค. 2552	18,842.00	735.00	18,107.00	55,398.00
18	30 มิ.ย. 2552	18,842.00	554.00	18,288.00	37,110.00
19	31 ก.ค. 2552	18,842.00	371.00	18,471.00	18,639.00
20	31 ส.ค.2552	18,842.00	203.00	18,639.00	0
รวม		378,840.00	36,800.00	340,000.00	

รายละเอียดการรับชำระหนี้

งวด	วันที่ชำระเงิน	จำนวนเงิน	เลขที่ใบเสร็จ	ยอดลูกหนี้ คงเหลือทั้งหมด	หมายเหตุ
				376,840.00	
1	31 ม.ค. 2551	18,842.00	25510131-001	357,998.00	
2	28 ก.พ. 2551	18,842.00	25510228-500	339,156.00	
3	31 มี.ค. 2551	18,842.00	25510331-100	320,314.00	
4	30 เม.ย. 2551	18,842.00	25510430-055	301,472.00	
5	31 พ.ค. 2551	18,842.00	25510531-020	282,630.00	ชำระถึงงวดที่ 5

- หมายเหตุ :
1. ลูกค้าชำระหนี้ถึงงวดที่ 5 ได้หยุดรับรู้ดอกเบี้ยรับตั้งแต่วงวดที่ 10
 2. มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ณ.วันที่ 31 ธันวาคม 2551 เท่ากับ 135,350.00

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รายละเอียดลูกหนี้รายตัว

เลขที่สัญญา	PAP646455	ชื่อลูกค้า	นายสมชาติ ตระกูล
ยี่ห้อ	อีซูซุ	ประเภท	รถยนต์บรรทุก
เลขตัวรถ	AM1294532	เลขเครื่องยนต์	29Z4455123
แบบ	SLX	สี	แดง
ราคาเงินสด	700,000.00	เงินค่าน้ำ	100,000.00
ราคาเช่าซื้อ	600,000.00	ดอกเบี้ยรอการรับรัฐ	191,390.00
อัตราดอกเบี้ยร้อยละ/ปี	10	จำนวนงวด (ปี)	5
ค่านายหน้ารอตัดจ่าย	60,000.00		

รายละเอียดการรับรัฐดอกเบี้ยและเงินต้น

งวด	วันครบกำหนด	เงินค้างงวด	ดอกเบี้ยรับ	ชำระเงินต้น	เงินต้นคงเหลือ	ค่านายหน้าตัดจ่าย
					600,000.00	
1	31 ธ.ค. 2551	158,278.00	60,000.00	98,278.00	501,722.00	18,600.00
2	31 ธ.ค. 2552	158,278.00	50,172.00	108,106.00	393,616.00	15,600.00
3	31 ธ.ค. 2553	158,278.00	39,362.00	118,916.00	274,700.00	12,600.00
4	31 ธ.ค. 2554	158,278.00	27,470.00	130,808.00	143,892.00	8,400.00
5	31 ธ.ค. 2555	158,278.00	14,386.00*	143,892.00	-	4,800.00
		791,390.00	191,390.00	600,000.00		60,000.00

รายละเอียดการรับชำระหนี้

งวดที่	วันที่ชำระเงิน	จำนวนเงิน	เลขที่ใบเสร็จ	ยอดลูกหนี้คงเหลือทั้งหมด	หมายเหตุ
1	31 ม.ค. 2551	158,278.00	25510131-009	791,390.00 633,112.00	

รายงานการรับรู้ดอกเบี้ยและยอดคงเหลือตามสัญญา ประจำปี 2551

ลำดับ	เลขที่สัญญา	ลูกหนี้ คงเหลือตาม สัญญาเช่า	รับรู้ ดอกเบี้ย	ดอกเบี้ย รอรับรู้	ค่านายหน้า ตัดจ่าย	ค่านายหน้า รอตัดจ่าย
1	PAP646461	282,630.00	24,910.00	11,930.00	-	-
2	PAP646455	633,112.00	60,000.00	131,390.00	18,600.00	41,400.00
3						
4						
5						
รวม		915,742.00	84,910.00	143,320.00	18,600.00	41,400.00

บริษัท ก่อกำเนิด จำกัด

งบทดลอง (บางส่วน)

สำหรับปี สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2551

รหัสบัญชี	ชื่อบัญชี	เดบิต	เครดิต
10111	เงินสด	800,000.00	
10112	เงินฝากธนาคาร	1,800,000.00	
10121	ลูกหนี้การค้า	700,000.00	
10122	ตัวเงินรับ	600,000.00	
10131	ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	915,742.00	
10132	รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้		143,320.00
10133	ค่านายหน้ารอตัดจ่าย	41,400.00	
10134	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		135,350.00
10141	รถยนต์ใหม่	1,500,000.00	
10142	ทรัพย์สินรอการขาย	500,000.00	
10143	รถยนต์ใช้แล้ว	300,000.00	
10151	ส่วนต่างจากการประเมิน	20,000.00	
20111	ตัวเงินจ่าย		500,000.00
20112	เจ้าหนี้การค้า		400,000.00
30100	ทุน		2,000,000.00

รหัสบัญชี	ชื่อบัญชี	เดบิต	เครดิต
40110	ขายสด		100,000.00
40120	ขายตามสัญญาเช่าซื้อ		600,000.00
40130	ส่วนเกินรถยนต์รับแลกเปลี่ยน	10,000.00	
40210	ดอกเบี้ยรับตามสัญญาเช่าซื้อ		84,910.00
40310	รายได้ค่าปรับ		500.00
40320	รายได้ค่านายหน้า		7,000.00
40330	กำไรจากการขายรถยนต์		10,000.00
50110	ต้นทุนขาย	490,000.00	
50211	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	50,000.00	
50221	ค่าประกันภัย (ลูกค้า)	40,000.00	
50222	ค่านายหน้า	18,600.00	
50223	ส่วนลดจ่าย	500.00	
50230	หนี้สงสัยจะสูญ	1,000.00	
50240	ขาดทุนจากการยึดคืนสินค้า	1,500.00	
	รวม	X,XXX,XXX.XX	X,XXX,XXX.XX

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

บริษัท ก่อกำเนิด จำกัด

งบดุล (บางส่วน)

ณ.วันที่ 31 ธันวาคม 2551 และ 2550

หน่วย : บาท

สินทรัพย์	หมายเหตุ	2551	2550
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร		2,600,000.00	xxxx
ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อที่ครบกำหนดชำระ ในหนึ่งปี – สุทธิ	5	259,056.00	xxxx
ลูกหนี้การค้าและตัวเงินรับ		1,300,000.00	xxxx
สินค้าคงเหลือ		2,300,000.00	xxxx
ส่วนต่างจากการประเมินมูล		200,000.00	xxxx
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		xxxx	xxxx
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อที่ครบกำหนดชำระ เกินกว่าหนึ่งปี – สุทธิ	5	419,416.00	xxxx
-		xxxx	xxx
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		xxxx	xxxx
รวมสินทรัพย์		xxxxxx	xxxxxx
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้การค้าและตัวเงินจ่าย		900,000.00	xxxxxx
ส่วนของผู้ถือหุ้น			
ทุนเรือนหุ้น			
ทุนเรือนหุ้นจดทะเบียน 20,000 หุ้น			
มูลค่าหุ้นละ 100 บาท 2,000,000.00 บาท			
ทุนที่ออกและเรียกชำระเต็มมูลค่าแล้ว 20,000 หุ้น			
หุ้นละ 100 บาท		2,000,000.00	xxxxxx
กำไร(ขาดทุน)สะสม		xxxxxx	xxxxxx
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		xxxxxx	xxxxxx

บริษัท ก่อกำเนิด จำกัด
งบกำไรขาดทุน (บางส่วน)
สำหรับปี สิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2551 และ 2550

หน่วย : บาท

	หมายเหตุ	2551	2550
รายได้			
รายได้จากการขาย		690,000.00	xxxx
รายได้ดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อที่รับรู้		84,910.00	xxxx
กำไรจากการยึดคืนสินค้า		10,000.00	xxxx
รายได้อื่น		7,500.00	xxxx
รวมรายได้		xxxx	xxxx
ค่าใช้จ่าย			
ต้นทุนขาย		490,000.00	xxxx
ขาดทุนจากการยึดคืนสินค้า		1,500.00	xxxx
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน		50,000.00	xxxx
ค่าใช้จ่ายในการขาย		59,100.00	xxxx
หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ		1,000.00	xxxx
รวมค่าใช้จ่าย		xxxx	xxxx
กำไร(ขาดทุน)ก่อนภาษีเงินได้		xxx	xxx
ภาษีเงินได้		xx	xx
กำไร(ขาดทุน)		xxx	xxx

บริษัท ก่อกำเนิด จำกัด

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2551

1.

2.

3. การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

3.1 การรับรู้รายได้จากสัญญาเช่าซื้อ

บริษัทฯ รับรายได้จากสัญญาเช่าซื้อ เป็นรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้และรับรู้เป็นรายได้ตามจำนวนงวดการผ่อนชำระ ตามวิธีตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ตามระยะเวลาของสัญญาเช่าซื้อแต่ละสัญญา

การบันทึกรายได้จากการให้เช่าซื้อจะหยุดรับรู้เมื่อผู้เช่าค้างชำระค้างงวดเกิน 4 งวดขึ้นไป โดยพิจารณาจากข้อมูลในอดีต และเป็นไปตามแนวทางของสมาคมธุรกิจเช่าซื้อไทย

3.2 ต้นทุนทางตรงเริ่มแรก

บริษัทฯ รับรู้ค่านายหน้าซึ่งเป็นต้นทุนทางตรงเริ่มแรกที่เกิดขึ้นพร้อมกับสัญญาเช่าซื้อ อันเนื่องมาจากการต่อรองและการทำให้ได้มาซึ่งข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญาเป็นค่านายหน้ารอดัดจ่าย และทยอยตัดจ่ายหน้าเป็นค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาของสัญญาเช่าซื้อตามสัดส่วนการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยรับในแต่ละงวดของสัญญา ในกรณีที่สัญญาเช่าซื้อสิ้นสุดลงก่อนวันครบกำหนดตามสัญญาค่านายหน้ารอดัดจ่ายคงเหลือจะถูกตัดเป็นค่าใช้จ่ายทั้งจำนวน ส่วนค่าใช้จ่าย ที่เกิดขึ้นพร้อมกับสัญญาเช่าซื้อมิได้เกิดขึ้น โดยตรงจากการต่อรองและการทำให้ได้มาซึ่งข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญابันทักเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับปี

3.3 ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

บริษัทฯ ตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญในอัตราในอัตราที่เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาค้างชำระของลูกค้าตามสัญญาเช่าซื้อคงเหลือ หักด้วยรายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้และหลักประกัน(รถยนต์) หลักประกันจะคำนวณมูลค่าจากประมาณร้อยละ 25 – 85 ของราคาเงินสดของรถยนต์ ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติของธุรกิจสมาคมเช่าซื้อไทย

โดยมีหลักเกณฑ์อัตราการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญดังนี้

ร้อยละ

ลูกหนี้ปกติค้างชำระไม่เกิน 1 เดือน	1
ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 1 เดือน	2
ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 3 เดือน	20
ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 6 เดือน	50
ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 12 เดือนขึ้นไป	100

4.

5. ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ – สุทธิ

ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ – สุทธิ สิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2551

ระยะเวลาที่ถึงกำหนดชำระ

	ภายใน 1 ปี		เกินกว่า 1 ปี		รวมทั้งสิ้น
	บาท	1 ปี ถึง 5 ปี	เกินกว่า 5 ปี	รวม	
		บาท	บาท		
ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	440,908.00	474,834.00	0.00	474,834.00	915,742.00
หัก รายได้ดอกเบี้ยรอการรับรู้	62,102.00	81,218.00	0.00	81,218.00	143,320.00
	378,806.00	393,616.00	0.00	393,616.00	772,422.00
บวก ค่านายหน้ารอดัดจ่าย	15,600.00	25,800.00	0.00	25,800.00	41,400.00
	394,406.00	419,416.00	0.00	419,416.00	813,822.00
หัก ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ	135,350.00	0.00	0.00	0.00	135,350.00
ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ - สุทธิ	259,056.00	419,416.00	0.00	419,416.00	678,472.00

ลิขสิทธิ์ในเอกสารนี้เป็นของ
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

รายละเอียดประกอบงบการเงิน

สินค้านคงเหลือ

รถยนต์ใหม่	1,500,000.00
ทรัพย์สินรอการขาย	500,000.00
รถยนต์ใช้แล้ว	300,000.00
รวม	<u>2,300,000.00</u>

รายได้จากการขาย

ขายสด	100,000.00
ขายตามสัญญาเช่าซื้อ	600,000.00
หัก ส่วนเกินรถยนต์รับแลกเปลี่ยน	10,000.00
รวม	<u>690,000.00</u>

รายได้อื่น

รายได้ค่าปรับ	500.00
รายได้ค่านายหน้า	7,000.00
รวม	<u>7,500.00</u>

ค่าใช้จ่ายในการขาย

ค่าประกันภัย (ลูกค้า)	40,000.00
ค่านายหน้า	18,600.00
ส่วนลดจ่าย	500.00
รวม	<u>59,100.00</u>

5. การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยด้วยวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (ยอดเงินต้นคงค้างคูณด้วยอัตราดอกเบี้ยตามนัยของสัญญาเช่า) โดยใช้วิธีปรับย้อนหลัง แต่โดยส่วนใหญ่แล้วกิจการเช่าซื้อรถยนต์ที่มี สัญญาเช่าซื้อคงเหลือยกมาที่เป็นสัญญาเช่าซื้อที่มีระยะเวลาสั้น (3-4 ปี) และใช้วิธีผลรวมตัวเลขในการคำนวณจะใช้เดิมในการคำนวณดอกเบี้ยรับต่อไป แต่ถ้าสัญญาเช่าซื้อคงเหลือยกมาที่เป็นสัญญาเช่าซื้อที่มีระยะเวลาเกินกว่า 4 ปี จะใช้มูลค่าตามบัญชีคงเหลือ ณ วันบังคับใช้เป็นยอดเริ่มต้นในการตัดบัญชีตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

ตัวอย่างที่ 10 การใช้มูลค่าตามบัญชีคงเหลือ ณ วันบังคับใช้เป็นยอดเริ่มต้นในการตัดบัญชีตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

ตารางที่ 14 แสดงการรับรู้ดอกเบี้ยตามผลรวมตัวเลข

ช่องที่ 1 วันสิ้นงวด	ช่องที่ 2 เงินงวด	งวดที่ 3 ชำระดอกเบี้ย	ช่องที่ 4 ชำระเงินต้น	งวดที่ 5 เงินต้นที่เหลือ
				900,000.00
1 มกราคม 2545	270000.00		270,000.00	630,000.00
31 ธันวาคม 2545	93,890.00	50,400.00	43,490.00	586,510.00
31 ธันวาคม 2546	93,890.00	46,921.00	46,969.00	539,541.00
31 ธันวาคม 2547	93,890.00	43,163.00	50,727.00	488,814.00
31 ธันวาคม 2548	93,890.00	39,105.00	54,785.00	434,029.00
31 ธันวาคม 2549	93,890.00	34,722.00	59,168.00	374,862.00
31 ธันวาคม 2550	93,890.00	29,989.00	63,901.00	310,960.00
31 ธันวาคม 2551	93,890.00	24,877.00	69,013.00	241,947.00
31 ธันวาคม 2552	93,890.00	19,356.00	74,534.00	167,413.00
31 ธันวาคม 2553	93,890.00	13,393.00	80,467.00	86,916.00
31 ธันวาคม 2554	93,890.00	6,974.00	86,916.00	0
	1,208,900.00	308,900.00	900000.00	

ตารางที่ 15 แสดงการตัดบัญชีตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงโดยใช้มูลค่าตามบัญชีคงเหลือ ณ วัน
บ่งคับใช้เป็นยอดเริ่มต้น

ช่องที่ 1 วันครบกำหนด	ช่องที่ 2 เงินค่างวด	ช่องที่ 3 ดอกเบี้ย	ช่องที่ 4 ดอกเบี้ยรอรับรู้	ช่องที่ 5 ชำระเงินต้น	ช่องที่ 6 เงินต้นคงเหลือ
ยอดยกมา 1 ม.ค.51			64,600.00		310,960.00
31 ธันวาคม 2551	93,890.00	31,096.00	33,504.00	62,794.00	248,166.00
31 ธันวาคม 2552	93,890.00	24,817.00	8,687.00	69,073.00	179,093.00
31 ธันวาคม 2553	93,890.00	8,687.00	-	85,203.00	93,890.00
31 ธันวาคม 2554	93,890.00	-	-	93,890.00	-

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved